

Motion till riksdagen 2022/23:979

av **Runar Filper m.fl. (SD)**

Immateriellt kulturarv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka Institutet för språk och folkminns arbete med Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur insamlande och levandegörande av de estlandssvenska, finlandssvenska, tornedalsfinska och samiska immateriella kulturarven kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma svenskbefolkningen i historiska utvandrabygder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara, levandegöra och samla kunskap om utlandssvenskarnas dialekter och kulturer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera behovsomsfattningen av åtgärder för att bevara och synliggöra synskadades och dövas immateriella och materiella kulturarv och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utreda möjligheterna att göra Folkmusikens hus i Dalarna till ett nationellt folkmusikcentrum och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna värderar det immateriella kulturarvet högt. Språk- och folkminnen, Ortsnamn och melodier, måltider och högtider – det är bara några immateriella kulturmarkörer som ofta är vitala delar av vår identitet som människor och tillhöriga en familj, ord, eller nation. Det arbete som enskilda, civilsamhället och till exempel Institutet för språk och folkminnen gör för insamlandet och tillgängliggörandet av vårt immateriella kulturarv i Sverige är ovärderligt i samtiden och för kommande

generationer. Det gäller för det svenska, men även för andra kulturer som har en historia och förankring i vårt land, såsom det estlandssvenska, finlandssvenska, tornedalska och samiska kulturarvet.

Institutet för språk och folkminnen

Det värdefulla arbetet som aktörer som Institutet för språk och folkminnen bedriver är en del av den samlade möjligheten att trygga vårt kollektiva minne, tillsammans med bland annat civilsamhället. Den politiska ambitionsnivån från det offentliga sidan rörande det immateriella kulturarvet bör därför höjas, bland annat vad gäller arbetet rörande Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet.

Regeringen bör se över möjligheterna att tillföra ytterligare resurser för att arbetet med den nationella förteckningen, samt nomineringarna till de internationella listorna ska kunna tryggas och man vid sidan av det inte ska vara förhindrad att bedriva en generell ambitionshöjning och ett brett arbete för att säkra att vårt immateriella kulturarv får nödvändigt skydd och bevaras till kommande generationer.

Sverigedemokraterna förespråkar att arbetet med att samla in och synliggöra de estlandssvenska, samiska, tornedalsfinska och finlandssvenska kulturarven förstärks, framförallt vad gäller dessa minoriteters språk och dialekter. Vi anslår medel till detta i vår utgiftsområdesmotion, men vill också ge riksdagen utökad möjlighet att ta ställning för ett stärkt bevarande och levandegörande av dessa gruppers immateriella kulturarv i denna motion. Regeringen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att stärka levandegörandet och bevarandet av ovan nämnda gruppers språk och traditioner.

Erkännande av historisk svenskbefolkning i utlandet

För mer än hundra år sedan, framför allt under utvandrarvågorna mellan 1890 och 1910, emigrerade flera tusen svenskar till Sydamerika, företrädesvis till Brasilien. I och med svåra förhållanden och umbäranden blev många offer för sjukdomar, epidemier och fattigdom, medan några hundra återvände till Sverige. Något tusental, emellertid, drog söderut in i Argentina där man fann bördigare jord och bättre levnadsförhållanden. Denna utvandrar kategori är nästan helt okänd för gemene man i Sverige, men faktum är att än idag finns en svensktalande befolkning kvar i provinsen Misiones, där man bildade kolonin Villa Svea eller Oberá som staden idag heter. Här bildade man också en församling med egen kyrkogård. Kyrkan "Olaus Petri" och skolan "Instituto Carlos Linneo" vittnar om arvet, liksom svenskklingande namn, firande av svenska högtider, traditioner och maträtter. Om detta finns ingenting i den svenska skolundervisningen. Prins Wilhelm av Sverige, skrev 1948 "Röda jordens svenskar", vilket i stort är det som skrivits om våra argentinska svenskättlingar i den svenska litteraturen.

Andra historiska svenskbygder som är mer eller mindre kända är den estländska västkusten och de intilliggande öarna i Östersjön, där det fram till andra världskriget fanns en svensktalande befolkning. Från Dagö i den estniska skärgården tvingades en stor del av svenskbefolkningen att utvandra till nyerövrade områden i Ukraina på 1700-talet, där Gammalsvenskby grundades.

I Nordamerikas förenta stater finns över tusen svenska ort- och platsnamn som påminner om den svenska invandringens historia. Staten Minnesota är den som har flest svenskklingande platser och är inte minst genom Vilhelm Mobergs utvandrarepos den stat vi som mest förknippar med svenskamerikaner.

I Finland talar drygt fem procent svenska som modersmål genom den finlandssvenska minoriteten som främst finns längs delar av den finska väst- och sydkusten. Finland är ju också den enda historiska svenskbygd utanför Sverige där svenskan fortfarande är huvudspråk.

Liksom för dagens invandrargrupper i dagens Sverige betyder självklart rötterna och traditionerna mycket för dessa svenskättlingar. Därför bör regeringen uppdra åt lämplig aktör, förslagsvis Institutet för språk och folkminnen att bevara, levandegöra och samla kunskap om svenskbygdernas dialekter och kulturer.

Regeringen bör åtminstone på något sätt uppmärksamma den stora grupp av svenskättlingar som slog sig ned i dessa historiska svenskbygder och samtidigt se över hur man skulle kunna upplysa allmänheten om deras historia och kanske på något sätt celebrera våra ättlingar.

Synskadades och dövas immateriella och materiella kulturarv

Institutet för språk och folkminnens närvaro bör förstärks och synliggörs i norra Sverige, framförallt sedan DAUM i Umeå avvecklats. Visserligen finns arkiv och stödfunktioner kvar, men en tydligare närvaro och en ambitionshöjning av arbetet skulle underlättas av en återetablering i norra Sverige. Sverigedemokraterna vill därför utvärdera behovs omfattningen för att bevara synskadades och dövas immateriella och materiella kulturarv.

Nationellt folkmusikcentrum

Vår folkmusiktradition är en viktig och levande del av vårt immateriella kulturarv. Runtom i Sverige förs folkmusikarvet vidare och utvecklas i musik- och kulturskolor, spelmanslag och vid spelmansstämmor, för att nämna några arenor. Folkmusikens hus, beläget i Rättvik, är Dalarnas folkmusikcentrum. Genom Folkmusikens hus olika projekt kan såväl folkmusikens historiska som nutida toner upplevas. Syftet är att sprida kunskap och intresse kring folkmusik och folkdans, både som spännande historia och som en kreativ del av nutida musikliv.

Finansieringen sker idag till hälften genom bidrag från landsting och kommuner, och till hälften genom tillfälliga statliga projektbidrag och egenintäkter.

För att säkra folkmusikens fortlevnad och utveckling vill Sverigedemokraterna att en utredning tillsätts för att se över möjligheter och förutsättningar att göra Folkmusikens hus till ett nationellt folkmusikcenter och säkra att verksamheten får en stabil och långsiktig finansiering framöver.

Runar Filper (SD)

Bo Broman (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson (SD)

Leonid Yurkovskiy (SD)